

Lag-Utskottet:

N:o 63, i anledning af väckt motion, angående afkortning i kronoräkenskaperna af vissa slag af böter, när tillgång till deras gäldande saknas;

Kansli-Deputerade:

N:o 5, angående textning och utskrifning af Riksdagsbeslutet.

Herr vice Talmannen: Jag får hemställa, att de i dag för första gången bordlagda Betänkanden från Stats- och Bevillnings-Utskotten måtte sättas främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Detta förslag bifölls.

Kammaren åtskiljdes kl. 10 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Tisdagen den 9 April 1867.

Kammaren sammanträdde kl. 6 e. m.

Justerades 2 protokolls-utdrag för den 8 dennes och protokollet för den 23 sistlidne Mars.

Föredrogs Stats-Utskottets den 8 dennes bordlagda Utlåtande N:o 61, i anledning af väckta frågor dels om anslag till fortsättande af Statens jernvägsbyggnader, dels om lån till enskilda jernvägsanläggningar.

Detta Utlåtande begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet; hvar efter Herr Grefven och Talmannen hemställde, att detsamma skulle företagas till afgörande nästa Fredag den 12 dennes, hvilket bifölls.

Föredrogos, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 8 dennes bordlagda Memorial och Utlåtanden:

N:o 62, i anledning af Kamrarnes olika beslut, i fråga om sättet för utseende af deputerade för markegångstaxornas upprättande;

N:o 63, i anledning af väckt motion, om eftergift af ett åt Kuckola byamän beviljad lån;

N:o 64, i anledning af väckt fråga, om ersättning till Herr Henrik Hansson för resekostnad till och från riksdagen i sistlidne Januari månad; och

N:o 65, angående inlösen af åtskilliga s. k. Riksgäldssedlar, hvilka icke inom den bestämda preskriptionstiden blifvit till invexling företedda.

Föredrogos, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Bevillnings-Utskottets den 8 dennes bordlagda Memorial och Betänkanden:

N:o 13, angående stämpelpappersafgiften:

N:o 14, i anledning af väckt motion, om öfverflyttande på kommunerna af rättigheten att debitera och uppbära folkskoleafgiften; samt

N:o 15, i anledning af återremiss af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 10.

Föredrogs ånyo, och företogs punktvis till afgörande Riksdagens Kansli-Deputerades den 22 och 23 sistlidne Mars bordlagda Utlåtande N:o 4, i fråga om tryckning af Riksdagens protokoll.

1:sta punkten (nederst å sid. 2).

Friherre af Ugglas: Kansli-Deputerade hafva i denna punkt föreslagit, att båda Kamrarnes protokoll skulle tryckas i ett sammanhang, så att för hvarje dag skulle förekomma i samma häfte först protokollet för den ena och derefter protokollet för den andra Kammarens sammanträde. Jag vill icke bestrida, att det kunde vara af intresse att i samma ämne kunna se båda Kamrarnes protokoll tryckta bredvid hvarandra, men jag tror icke, att en sådan anordning är möjlig, och således icke heller, att det åsyftade målet skall kunna vinnas, ty om man skulle tänka sig, att Första Kammaren behandlade ett ämne under flera dagar, än Andra Kammaren, så skulle den sistnämndas protokoll angående annat ämne komma att afbryta Första Kammarens diskussion i det ärende, hvarom fråga vore. Dessutom är det af vida större intresse för hvar och en af Kammarens ledamöter, att se hvardera protokollet tryckt för sig.

Såsom en fördel har man antydt, att, i fall protokollen komme att tryckas i sammanhang, endast ett register skulle komma att behövas; detta anser äfven jag såsom en god sak, som jag tror i allt fall icke vara omöjlig att åstadkomma; man behöfde endast vid hvarje ämne antyda, hvarest Första eller Andra Kammarens diskussion skulle återfinnas.

finnas. För min del tror jag dock, att det vore lämpligast om äfven tvänne särskilda register upprättades; och på grund häraf anhåller jag, att, med afslag å Deputerades framställning, hvardera Kammarens protokoll måtte för sig tryckas.

Grefve Mörner, Carl Göran: Jag instämmer med den föregående talaren i yrkandet, att hvarje Kammares protokoll måtte särskildt tryckas, emedan jag tror, att en sådan anordning medför flera fördelar, och ibland andra den, att man får hvar Kammares diskussion i ett sammanhang, hvaremot, om, på sätt nämndt är, öfverläggningen angående ett ämne skulle hos den ena Kammararen upptaga flera dagar, sammanhanget komme att afbrytas, derest båda Kamrarnes protokoll skulle för hvarje dag tryckas tillsammans på sätt som blifvit föreslaget. Ämnena skulle då troligen ganska ofta blifva huller om buller sammanblandade med hvarandra. Om man vill med hvarandra jemföra båda Kamrarnes diskussioner i något visst ämne, torde sådant äfven vara lättare, om Kamrarnes protokoll tryckas hvar för sig, och man således kan lägga det häfte, som innehåller Första Kammarens öfverläggning, bredvid det, som innehåller den Andras, än om de skulle tryckas i ett sammanhang, då man tilläfväntys måste oupphörligen bläddra i samma häfte. Vidare medför den särskilda tryckningen en fördel i afseende å möjligheten att få protokollen mera skyndsamt till trycket befordrade. Om båda tryckas tillsammans, så beror det på huru hastigt protokollen justeras icke endast i den ena Kammararen, utan i båda, och så snart något dröjsmål i detta hänseende skulle i någondera Kammararen inträffa, skulle sådant inverka på möjligheten att fortsätta tryckningen af det hela, hvaraf uppenbart följer, att kollisioner skulle lättare kunna uppstå.

Hvad åter angår frågan om utarbetandet af registret, tror jag, att äfven i afseende derå ett misstag blifvit begånget. Då sådant upprättas särskildt för hvardera Kammararen, kan arbetet dermed redan under riksdagarne successivt verkställas af Kamrarnes registratorer; men om endast ett gemensamt register skall finnas, kan detta först efteråt upprättas. På dessa skäl instämmer jag i det af Friherre af Ugglas framställda förslag.

Herr Fröman: Emot det föredragna förslaget hafva åtskilliga anmärkningar blifvit gjorda. Deputerade hafva utgått från den åsigt, att det skulle vara lättare för den, som ville taga kännedom om diskussionen i ett visst ämne, att finna den om Första och Andra Kammarens protokoll trycktes i ett sammanhang, än om hvarje Kammares protokoll förekomme i särskildt band, och att det skulle vara bekvämare för läsaren att i ett register söka det ämne, hvarom han önskade upplysning, än om han måste anlita två register och efter deras hänvisning på två ställen inhemta den hos Riksdagen om samma ämne hållna öfverläggning. Man har vidare anmärkt, att svårighet skulle uppstå, om ett ämne upptog öfverläggningar under flera plena, men jag föreställer mig, att denna svårighet, som åtminstone icke hittills under denna riksdag yppat sig, kan afhjelpas genom registret, hvarest hänvisning kan lemnas från det ena stället till det andra. Äfven i detta fall skulle det likväl

blifva en lättnad att finna diskussionen för flera plena i samma protokollsband och icke behöfva söka densamma i två band, helst fråga väl icke lärer blifva att lägga de begge Kamrarnes protokoll bredvid hvarandra och jemföra en talares yttrande i ena Kammaren med en annans i Medkammaren. Hvad åter beträffar registret, skulle det medföra icke så obetydlig kostnad, om det skulle upprättas särskildt för Första och särskildt för Andra Kammarens protokoll, d. v. s. två i stället för ett register, ty jag erinrar mig, att, när för hvart och ett af de gamla Riksståndens protokoll särskildt register upprättades, deraf föranleddes högst betydliga utgifter för Riksgälds-kontoret. Och om hvardera Kammarens protokoll särskildt tryckas, kan det sättas i fråga, om det skulle blifva möjligt att hafva endast ett register. Dertill kommer, att det redan är långt lidet på riksdagen. Detta Utlåtande har nemligen kommit i så förnämt sällskap, att det fått hvila på bordet under mera än 14 dagar, under hvilka en dyrbar tid för tryckningen gått förlorad. Om nu Första Kammaren stannar i olika beslut mot Andra Kammaren, der Utlåtandet blifvit bifallet, så skulle än vidare uppskof med tryckningen deraf förorsakas; och då jag icke kan tro, att den föreslagna anordningen skall hafva någon menlig påföljd under denna riksdag samt frågan i allt fall är en smaksak, så hemställer jag, om icke det ändamålsenligaste vore att fatta lika beslut med Andra Kammaren, och icke ytterligare förhåla tiden under en eller annan vecka. Jag anhåller derföre om bifall till Kansli-Deputerades förslag.

Friherre af Ugglas: Den siste talaren nämnde, att under innevarande riksdag icke skulle förekommit någon diskussion, som varat längre än en dag, så att någon svårighet i detta hänseende icke skulle uppkomma. Jag erinrar mig dock ett särskildt exempel på ett ärende, som diskuterats under olika dagar i båda Kamrarne. För fjorton dagar sedan afgjordes nemligen i Andra Kammaren frågan om förändring af skeppsmättningsreglementet, hvilken vi komma att behandla om två eller tre dagar, då Andra Kammaren är sysselsatt med allmänna bevillingen. Troligen komma liknade exempel att hända ganska ofta, och derför tror jag icke, att Kansli-Deputerades förslag är lämpligt; dessutom hemställer jag, om icke i frågor, sådana som den förevarande, hvardera Kammaren kan få besluta, som den anser bäst, och då ganska många af Kammarens ledamöter önska, att Kamrarnes protokoll måtte tryckas hvar för sig, fortfar jag i mitt yrkande.

Herr Fröman: Af den siste talarens yttrande finner jag, att jag icke lyckats göra mig rätt förstådd. Min mening var nemligen, att, om äfven diskussionen angående samma ämne på olika dagar förekom i Kamrarne, man ganska lätt skulle kunna finna den genom registret, äfven om man måste söka den på olika ställen i protokollen. Hvad beträffar Kammarens rätt att fatta ett annat beslut i denna fråga, än det Andra Kamraren fattat, är den otvifvelaktig, men jag hemställer, om Kansli-Deputerade kunna underlåta att hos Riksdagen anmäla Kamrarnes olika beslut, och om icke derigenom ytterligare dröjsmål med protokollens tryckning måste förorsakas.

Herr Rydin: Ibland de skäl, som anfördes af Herr Fröman, lägger jag synnerlig vikt derpå, att hvar och en, som studerar dessa protokoll, måste finna olämpligheten deraf, att de tryckas i särskilda serier, enär det derigenom blir otroligt svårare att få reda på hvarest hvarje ämne återfinnes, synnerligen om, såsom förhållandet är med protokollen för sista riksdagen, de olika Ståndens protokoll delvis ännu äro otryckta. Emellertid är det helt och hållet en smaksak; man har försökt att trycka dem i särskilda serier, men det är oförsökt att trycka dem tillsammans; om vi nu försöka detta, kunna vi vid nästa riksdag hafva en större erfarenhet och fatta beslut om den ordning för tryckningen, som är den lämpligaste.

Grefve Mörner: Om jag rätt förstod Herr Rydin, anmärkte han såsom en olägenhet, att flera af sista riksdagens protokoll, för något eller några af Riksständerna, ännu äro otryckta. Är detta icke en missuppfattning af hans yttrande, så frågas, huru det skulle sett ut om alla protokoll för nämnda riksdag hade måst tryckas i ett sammanhang. Jo, då hade icke protokollen för något af Riksständerna kunnat vara tryckt alltifrån den tidpunkt, der han nu funnit något stånds protokoll otryckt; och sådant lär svårligen kunna anses såsom någon fördel.

Grefve Hamilton, Henning: Det har blifvit yttradt, att det vore en smaksak, huruvida man skulle trycka Kammarens protokoll i ett sammanhang eller särskildt, men ehuruval jag medgifver detta, måste jag likväl instämma med den siste värde talaren och med Friherre af Ugglas, emedan jag för min del tror det beqvämare för Kammarens ledamöter att uppsöka hvad man önskar, om man har protokollen tryckta hvar för sig; i synnerhet om hvad man vill uppleta finnes i den Kammarens protokoll, som man sjelf tillhör, man förvillas då icke af den andra Kammarens protokoll angående andra ämnen. Dessutom är det en fördel, att hvarje protokoll har sitt särskilda register, hvilket är lättare att söka i, än ett, som skulle blifva dubbelt så vidlyftigt. En talare har visserligen yttrat, att man icke skulle vinna något genom ett mindre; men, om jag icke misstager mig, hafva redan Kamrarnes registratorer under riksdagen börjat med förarbeten till dessa register, så att de kunna utarbetas slutligen, så snart riksdagen upphört. Såsom en fördel, har han ytterligare anført, att man skulle göra ett försök till ledning för kommande riksdagar, men för min del tager jag heldre något, som redan är försökt och befunnet tjenligt. Jag har aldrig hört att på något ställe, der tvänne Kamrar finnas, icke hvarje Kammarens protokoll tryckas för sig; så är förhållandet i Danmark och äfven i Tyskland, der, på de ställen jag haft tillfälle taga kännedom om förhållandet, jag aldrig funnit Kamrarnes protokoll blandade, utan tryckta särskildt, hvilket äfven bidragit till reda och ordning i det hela.

Herr Fröman: Grefve Mörners anmärkning, att man skulle vinna tid genom att trycka protokollen särskildt för hvardera Kammaren, förtjenar utan tvifvel behörigt afseende. Vid denna riksdag tror jag likväl icke att något dröjsmål skall förorsakas af desammes tryckning i ett sammanhang, emedan Riksdagen redan är så långt framskriden att

en betydlig del af protokollen äro uppsatta och till tryckning färdiga. Vid en kommande riksdag åter, kan man från början ställa så, att tryckningen af protokollen tidigare börjas och obehindradt fortgår. Jag måste därför fortsätta mitt yrkande på bifall till förslaget, till dess erfarenheten visat, att de befarade olägenheterna öfverväga de väntade fördelarne.

Herr Wærn: Då jag är viss, att det icke är möjligt så ordna protokollen, att Kamrarnes diskussioner i samma ämne kunna förekomma på samma dag, synes mig, att man icke kan vinna den fördel Kansli-Deputerade åsyftat, men att deremot man skulle gå miste om åtskilliga andra fördelar, hvilka visserligen kunna anses såsom smakaker, men i afseende å hvilka jag delar Friherre af Ugglas' åsigt.

Hvad åter angår registret, vill jag helst hafva ett enda, då alla riksdagshandlingar skola utdelas till hvarje riksdagsman; ett sådant register kan icke i väsendtlig mån blifva större i afseende på rubrikernas antal än det, som skulle blott omfatta endera Kammarens förhandlingar, och synes mig lätt nog kunna utarbetas.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till Kansli-Deputerades ifrågavarande förslag, och dels utaf Friherre af Ugglas, att Kammaren, med afslag derå, skulle besluta, att hvarje Kammares protokoll skall särskildt för sig tryckas; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Kansli-Deputerades förslag, hvarvid svarades många nej jemte åtskilliga ja, samt sedermera proposition på afslag derå och antagande af Friherre af Ugglas' förslag, då svaren utföllo med många ja jemte åtskilliga nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

»Den, som bifaller Kansli-Deputerades hemställan i 1:sta punkten af Utlåtandet N:o 4, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, afslår Kammaren denna hemställan och beslutar, att hvarje Kammares protokoll skall särskildt för sig tryckas.

Omröstningen verkställdes; och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 16;

Nej — 46.

Herr Fröman: Ehuru Kammaren genom sitt nyss fattade beslut föreskrifvit, att hvardera Kammarens protokoll skall tryckas för sig, hemställer jag om något hinder förefinnes, att dessa protokoll kallas »Riksdagens protokoll» och fördelas i två serier: I. Första Kammarens

protokoll, och II. Andra Kammarens protokoll. Jag gör denna hemställan, emedan vi hafva ett »*Bihang till Riksdagens protokoll*» och det derför vore oegentligt, om det icke funnes något, som benämndes »*Riksdagens protokoll*.»

Herr Wærn: Den framställning, som gjorts af den föregående talaren, rörer endast den benämning, som bör utsättas å titelbladen till dessa protokoll, och i afseende derå synes Kansli-Deputerade kunna göra såsom de finna för godt.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att Herr Fröman hade föreslagit, det Kammaren, i sammanhang med det nyss fattade beslutet, skulle för sin del besluta, att Kamrarnes protokoll, ehuru särskildt för sig tryckta, skulle sammanföras i en för dem båda gemensam Samling, benämnd *Riksdagens protokoll*, och fördelas i två afdelningar, af hvilka den förra skulle innehålla Första Kammarens protokoll och den sednare Andra Kammarens protokoll; hvarefter Herr Grefven och Talmannen hemställde, huruvida Kammaren bifölle detta förslag.

Ropades ja.

2:dra punkten (öfverst å sid. 3).

Grefve Hamilton, Henning: Den anmärkning, jag vid denna punkt har att göra, är icke af någon väsendtlig vikt. Jag vill blott upplysa att, på grund af ett beslut vid föregående riksdag, Riksgäldskontoret redan anskaffat papper för tryckning af riksdagshandlingarne, detta papper är af tvänne storlekar, dels af 19 tums längd och 16 tums bredd och dels af 21 tums längd och 17 tums bredd, hvilken sednare sort är afsedd till protokollen. Om man nu skulle använda samma format till protokollen, som till Bihanget, så skulle deraf uppkomma den olägenhet, att de 600 ris papper, som Riksgäldsfullmäktige dertill anskaffat, icke skulle passa till detta format, utan blefve odugligt, och att tryckningen af protokollen derigenom fördröjdes, till dess nytt papper kunde anskaffas. För min del skulle jag derför anse lämpligast, om 2:dra punkten erhöles följande lydelse: »att formatet blifver storoktav.»

Herr Fröman: Kansli-Deputerades framställning i denna punkt har blifvit gjord för att gå till mötes en från flera håll uttryckt önskan. Det förra formatet var mindre, och ehuruval äfven detta är en smakfråga, har man ansett, att det vore lämpligast, om protokollén kunde få samma format, som Bihanget till dessa protokoll, och om äfven papper för detta ändamål skulle behöfva köpas, finnes det dock i staden, och det uppköpta kan lätt användas på annat sätt eller föryttras. Jag anhåller derför om bifall till förslaget.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att derunder hade yrkats dels bifall till Kansli-

Deputerades förslag oförändradt, och dels bifall till detsamma med den förändring, att 2:dra momentet erhålle följande lydelse: »att formatet blifver stor oktav;» framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till förslaget oförändradt; och blef denna proposition med ja besvarad.

3:dje punkten (nederst å sid. 3.)

Bifölls.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande, Bevillnings-Utskottets den 28 och 29 sistlidne Mars bordlagda Betänkande N:o 12, angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker.

§ 1.

Utskottets första hemställan.

Bifölls.

Utskottets sednare tillstyrkande.

Herr Wærn: Om man granskar Utskottets skäl i denna punkt och i den nästa, synas de vara hvarandra fullkomligt motsägande. I denna punkt säger Utskottet, att, då förslag till förändring af detta stadgande flera gånger blifvit förkastadt, derigenom blifvit bestämdt uttryckt, att allmänna meningen är emot en dylik förändring. I det andra fallet föreslår Utskottet sjelf en sådan förändring, ehuru någon motion derom icke blifvit framställd och fastän, enligt hvad Utskottet sjelf säger, det oaktadt alla ändringsförslag, oförändradt förblifvit vid den bestämmelse, som finnes i 1855 års författning.

För min del anser jag, att de många missbruken vid bränvinsförsäljning till en stor del förorsakas genom det lägsta medgifna parti-handelsbeloppets ytterligt ringa qvantitet, och jag har en gång motionerat, att det skulle bestämmas till 100, eller åtminstone till 60 kannor, hvilket jag fortfarande anser vara det rätta, men äfven ett höjande till blott 30 kannor, såsom motionären föreslagit, vore en förbättring. Konsumenten bör alltid fylla sitt behof för hemmet hos minutören, och i verklig *partihandel* förekommer aldrig så små belopp, som någotdera af de nämnda, men 30 kannor skulle dock för den s. k. salningen utgöra ett större hinder än blott 15 kannor, hvadan jag i denna punkt tillstyrker bifall till motionärens förslag.

Herr Hasselrot: Skälet till nu gällande stadgande är, att man ansett billigt, att tillverkaren skulle kunna sälja en halfankare bränvin. Bestämmas nu partibeloppet till 100 kannor, skulle det inverka menligt i detta hänseende, och som jag tycker att den gamla grunden är ganska lämplig, så anhåller jag att den måtte bibehållas.

Friherre af Ugglas: Jag har icke hört, att några olägenheter uppkommit af det nu bestämda partibeloppet. För min del har jag icke något emot, om den föregående talaren velat höja detta belopp till 100 kannor, men jag hemställer om 30 kannor i sjelfva verket kan mera få namn af parti, än 15 kannor, hvilket blifvit satt såsom minimum, emedan det svarade emot en halfkankare: och jag kan icke se något skäl att tvinga en person, som behöfver bränvin, att köpa mera än han behöfver. På dessa skäl anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Heijkenskjöld: Då jag instämmer i Herr Wærns förslag, ber jag att såsom ytterligare skäl för detsamma få meddela några upplysningar, huru det tillgår vid dylik partihandel af bränvin. En köpman, som har rätt att sälja 15 kannor, säljer detta belopp till en person, hvilken sedermera, när han väl kommit ut ur boden slår ut detsamma i en så, der Pål och Per komma och taga sin andel derutaf. Ett sådant stadgande ingriper i den rätt, som utskänkarne hafva och den, som tillåter sig en sådan fördelning, är utan tvifvel en lagbrytare, men det är ytterst svårt att kontrollera dessa förhållanden, helst som det egentligen är landthandlare, som uppmuntra dylika brott. Att höja partibeloppet till 100 kannor tror jag icke vara Herr Wærns mening, utan endast att han ville hålla sig till 30 kannor och den, som icke behöfver mera än 15 kannor bränvin, kan gerna hålla sig till utskänkingsställe.

Herr von Koch: Äfven jag har varit motionär i denna fråga och det på grund af den erfarenhet, som jag haft deraf att i åtskilliga orter landthandlare, som icke haft rätt att sälja bränvin annat än i parti, slå sig på så kallad bränvinssalning, och detta är ett skäl, hvarför man borde få beloppet höjdt, då numera rättigheten att idka landthandel blifvit i så betydlig mån utvidgad. Det är väl sannt, att, huru man än skrifer lagar, de likväl kunna kringås, men detta torde likväl blifva betydligt svårare, om partibeloppet höjes från 15 kannor till 30. Jag förenar mig därför i det yrkande, som Herr Wærn framställt.

Herr Wærn: Förekommen af de båda siste talarne, vill jag endast säga, att det icke finnes annat sätt att förekomma salning än att bestämma partibeloppet högre, egentligen för svårigheten att kontrollera landthandlarna och dem, som resa omkring och drifva handel med bränvin; hvilket sätt att kringgå lagen skulle, om partibeloppet höjdes, betydligt försvåras.

Herr Lillichök: Jag skulle önska, att man kunde utfinna något sätt, hvarpå de missbruk, som ske vid försäljning af bränvin, kunde förbjudas, men jag tror icke att den nu föreslagna åtgärden skulle tjena något till. Är polisen så dålig, att den icke kan hindra bränvinssalning, då minsta partiet är 15 kannor, så lär den icke heller kunna det, om detta belopp höjes till 30 kannor. Det skulle endast leda derhän, att en hemmansegare, som behöfde endast 15 kannor, nödgas vända sig till minuthandlaren; hvarför jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Friherre af Ugglas: Jag skall icke länge uppehålla Kammarens tid, men vill blott erinra, att, då Andra Kammaren redan bifallit Utskottets förslag, någon förändring i detta stadgande vid innevarande riksdag icke kan ske, hvarföre jag hemställer, om icke Kammaren skulle finna lämpligt bifalla den nu föredragna punkten.

Herr Almquist, Erik Victor: Jag får hemställa, om icke salning kan verkställas, äfven om beloppet bestämmes till 30 kannor. I öfrigt vill jag blott erinra, att då allmogen behöfver bränvin, är det ofta en omöjlighet att kunna få det uti orter, som ligga aflägsna från stad, på annat sätt, än att flere personer slå sig tillsammans och köpa 15 kannor samt sedermera dela det, när de komma hem; om beloppet ökas till trettio kannor, ökas äfven svårigheten för allmogen att slå sig tillsammans om ett så stort belopp, och de tvingas att köpa mera än de behöfva eller ock beröfvas de möjligheten att få det bränvin, de under vissa tider på året kunna behöfva. På dessa skäl anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Holmberg: Jag anser mig böra instämma i det yttrande, som afgifvits, angående olämpligheten af att bibehålla detta belopp af femton kannor såsom gräns emellan parti- och minuthandel. Jag bor i en ort, der jag haft tillfälle lära känna, huru en handlande årligen utminuterar flera tusende kannor, oaktadt han icke har rätt till annat än patihandel. För min del tycker jag det är klart, att detta sätt att kringgå lagen skulle försvåras, om beloppet höjdes till 30 kannor. Jag beklagar, att Andra Kammaren fattat ett beslut, hvarigenom någon ändring icke kan vinnas, men tror det dock vara lämpligast, att Första Kammaren utan afseende derå fattar sitt beslut, på det man må kunna hoppas att åtminstone vid nästa riksdag vinna ändring.

Herr Hasselrot:

Herr Ekenman: Att Andra Kammaren redan fattat sitt beslut inverkar icke på mig, ty jag tror, att, om Första Kammaren anser det nuvarande stadgandet medföra olägenheter, som böra undanrödjjas, det är godt, att en opinion i detta hänseende utaf Kammaren uttalas. För min del anser jag, att gränsen emellan parti- och minuthandel är satt alltför lågt; då man bestämt den till 15 kannor, har man ställt sig på tillverkarens sida och man gör det svårt för minuthandeln att bära sig. För min del anser jag det likväl vara skäl att uppmuntra minuthandeln, för att motverka utskänknigen; och jag anhåller derföre om bifall till det af Herr Wærn framställda förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets förevarande hemställan och dels af Herr Wærn, att Kammaren, med afslag derå, skulle besluta, att det lägsta tillåtna partihandelsbeloppet, vid försäljning af bränvin, skall bestämmas till 30 kannor; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets hemställan, hvarvid svarades många ja, blandade med nej,

och sedermera proposition på afslag derå och antagande af Herr Wærns förslag, då svaren utföllo med många nej, blandade med ja; hvarefter och sedan proposition på bifall till Utskottets hemställan förnyats samt med många ja, blandade med nej, besvarats, Herr Grefven och Talmanen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Bevillnings-Utskottets i Betänkandet N:o 12 gjorda sednare hemställan, rörande 1 § i gällande Förordning angående villkoren för bränvinsförsäljning, röstar

Ja:

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, afslår Kammaren denna hemställan och beslutar, att det lägsta tillåtna partihandelsbeloppet vid försäljning af bränvin skall bestämmas till 30 kannor.

Sedan voteringspropositionen blifvit anslagen, verkställdes omröstningen; och befunnos vid dess slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 47;

Nej — 34.

§ 2.

Herr Faxe: Ehuru jag icke vill bestrida, att det finnes åtskilliga skäl för Utskottets förslag, hyser jag likväl ganska stora betänkligheter mot att bifalla detsamma. Ut i det län, som jag tillhör, finnes för närvarande på landet icke mer än ett minuteringsställe. Om deremot utminuterarne finge lof att sälja sprit buteljvis, fruktar jag, att utminuteringsställena skulle betydligt ökas, då kommunerna kanske icke hade kraft nog att motstå frestelsen, att, genom medgifvandet det utminuteringsställen finge anläggas, skaffa sig inkomster. Då jag således tror, att genom bifall till Utskottets förslag konsumtionen af bränvin skulle tilltaga, kan jag för min del ej godkänna samma förslag.

Herr Thorburn: Då vid föregående riksdagar fråga varit att höja minimum af det belopp, som utminuterare af bränvin egde försälja, och vid denna riksdag någon motion om sänkandet af det nu i lag stadgade minimibeloppet ej blifvit väckt, anser jag det af Utskottet nu framställda förslag ej vara af något verkligt behof påkalladt. Utskottet synes hufvudsakligen hafva fäst sig vid förhållandena i Stockholm, der en ordnad minuthandel med bränvin kan ega rum. Der kan det väl synas riktigt, att man på ett utminuteringsställe skall kunna få köpa en $\frac{1}{4}$ kanna bränvin, ehuru väl jag icke inser något skäl, hvarför man icke med lika skäl kan sänka beloppet till $\frac{1}{2}$ eller $\frac{1}{8}$ kanna. Men annorlunda gestaltar sig förhållandet uti flera af våra småstäder. Der är bränvinshandeln icke öfvertagen af något bolag, utan nästan hvarenda köpman har skaffat sig rätt att utminutera bränvin. Då man nu vet, att det i allmänhet

är en lönande affär att sälja bränvin, så inser man lätt, i fall nuvarande förslag antoges, hvilken retelse det skulle blifva för köpmännen att söka afyttra mycket bränvin. I den stad, som är den till min hemort närmast belägna, finnas 18 utminuteringsställen och 4 krogar. Dessa sednare äro under noggrann uppsigt af polisen. Men huru skulle det gå, i fall på dessa 18 utminuteringsställena finge försäljas bränvin till så lågt belopp som $\frac{1}{4}$ kanna? Jag fruktar högeligen, att det skulle inrota sig ganska stora missbruk på dessa utminuteringsställen. Vål är det möjligt, att man, vid uppgörandet vid 1852—1853 årens riksdag af bränvinsförsäljningslagstiftningen, gick något strängt till väga, men man bör taga sig till vara för att vid reaktion som nu inträffat gå alltför långt åt andra hållet. Vid denna riksdag har Bevillnings-Utskottet föreslagit, att man skulle få tillverka bränvin på hvilken tid af året och huru länge samt med huru stor redskap som helst. Detta skall utan tvifvel öka produktionen af bränvin. Lossar man nu jemväl på banden i fråga om bränvinsförsäljningen, fruktar jag, att det skall öka superiet, hvilket ju enligt alla kompetentes omdöme är det, som hufvudsakligen skapar brotten. Jag får derföre afstyrka bifall till Utskottets förslag.

Friherre af Ugglas: Hvad Utskottet här föreslagit är icke något uytt. Redan vid 1853—1854 årens riksdag, då minuthandeln först till införande i lagstiftningen förekom, föreslog det för bränvinslagstiftningens behandling tillsatta särskilda Utskott att vid minuthandel med bränvin skulle få säljas i stad minst $\frac{1}{4}$ dels och å landet minst en kanna. Rikets Ständer stadnade i det beslut, att minsta försäljningsbeloppet skulle öfverallt utgöra $\frac{1}{4}$ dels kanna; men Kongl. Maj:t ansåg sig ej böra stadfästa detta förslag, utan bestämde beloppet till $\frac{1}{2}$ kanna, dervid det sedermera förblifvit. Då förevarande fråga först förekom i Utskottet, får jag tillstå, att jag var mycket tveksam, huruvida jag borde understödja det af Utskottet nu framställda förslaget; men af skäl, som i Utskottet anförts, har jag kommit till den tro, att detta förslag är ett sätt att hämma utskänknigen, och att detsamma är af vigt synnerligen för städerna. Också hafva stadsfullmäktige i Stockholm ansett en förändring i berörda hänseende så önskvärd, att de sistlidet år ingått till Kongl. Maj:t med en underdånig framställning om minibeloppets sänkande vid minuthandeln. Och huru går det till, Mine Herrar! i städerna med handeln af starka drycker? Man vill köpa en butelj punsch eller cognac, ty buteljen är det vanliga målkärlet, hvarför skall man då tvingas att köpa två buteljer, så framt man icke vill hemta varan från krogen. Är det ej bättre, att en fattig, men ordentlig arbetare, som vill köpa en butelj af ena eller andra slaget, kan få detta på utminuteringsställena, än att han skall nödgas gå till krogen och utsätta sig för alla de frestelser, den erbjuder. Jag tror derföre, att, om man ser saken från dess båda sidor, man måste medgifva att man i sedlighetens intresse bör uppmuntra till minuthandel, men söka hejda utskänknigen. Att förslaget anses skola blifva gagneligt för landet slutar jag till deraf, att flere landsboer från olika delar af landet uttalat en lifvig önskan att detta förslag måtte antagas och deraf att Andra Kammaren utan votering godkänt detsamma. På grund häraf och då i öfrigt några skäl mot förslaget ej blifvit anförda, anhåller jag, att detsamma måtte af Kammaren antagas

Herr Bennich: I likhet med den siste talaren har jag på de skäl, som i Utskottet anförts, föranledts att bifalla Utskottets förslag. Man måste nemligen medgifva, att, om nuvarande bränvinsförsäljningslag efterlefves, den föranleder mera besök på krogen än som kunde vara behöfligt, och hvilket måste anses vara synnerligen skadligt, samt att, derest icke lagen efterlefves, det väcker förakt för lagen. I hvilket fall som helst måste den nuvarande lagstiftningen anses vara olämplig och skadlig. Med anledning häraf har man ansett nödigt att framlägga ifrågavarande förslag till lagförändring, hvilket jag anhåller måtte af Kammarerna godkännas.

Friherre Raab, Adam Christian; Vid 1853—1854 årens riksdag hade jag den äran att vara ledamot i det särskilda Utskott, som tillsattes för behandling af bränvinslagstiftningen. Jag kunde då ej deltaga i Utskottets beslut, att minsta försäljningsbeloppet vid minuthandel på landet skulle vara en kanna, utan ansåg, att det öfverallt borde utgöra $\frac{1}{4}$ -dels kanna. Det är naturligtvis omöjligt att annat än gissningsvis förutse resultaterna af den ena eller andra lagbestämmelsen. Men man dömer af de nuvarande förhållandena. Man klagar allmänt öfver den så kallade salningen. Nåväl, är det då icke bättre, när salning ändock skall ega rum, att ett mindre belopp bränvin köpes, än ett större. Den tanke, som i detta hänseende föresväfvat Utskottet, har naturligtvis varit den, att ju mera minuthandeln ökas, desto mer skall utskänkingen minska, och att man därför, för att förekomma det förderliga kroglivet, borde söka uppmuntra minuthandeln. Jag tror, att Utskottet har rätt i detta resonement, och då jag icke funnit mig föranlåten att ändra den åsigt, jag vid 1853—1854 årens riksdag uttalade samt icke tror, att det skulle föranleda till några missbruk, i fall Utskottets förslag godkändes, yrkar jag bifall till detsamma.

Herr Ekenman: Äfven jag var ledamot i det vid 1853—1854 årens riksdag för bränvinslagstiftningens behandling tillsatta särskilda Utskott samt skiljde mig från Utskottets beslut, att minsta försäljningsbeloppet vid minuthandel på landet borde bestämmas till en kanna, i det jag ansåg, att beloppet öfverallt borde utgöra $\frac{1}{4}$ -dels kanna. Jag har ej funnit skäl att frångå denna min åsigt, och då jag ej vill upprepa de skäl, som Friherrarna af Ugglas och Raab anført för bifall till Utskottets förslag, inskränker jag mig att, under återopande af desamma, yrka, att hvad Utskottet föreslagit måtte godkännas.

Grefve Sparre, Eric: Det var en tid, då Representationen uppbjöd alla sina krafter för att söka hindra bränvinskonsumtionen. Den energi, som sålunda ådagalades, har haft ett godt inflytande, ty det kan icke nekas, att sedan den tiden åtgången af bränvin mycket minskats. Nu ser det ut som om det uppstått en reaktion i åsigtterna. Man tyckes glömma, hvad man då tänkte. Man talar om det fördelaktiga för konsumenten att kunna få köpa små portioner och för producenten att kunna få sälja stora. Vill man då verkligen gå tillbaka till de gamla förhållandena? Hvarför vill man nedsätta minimibeloppet vid försäljning af bränvin vid minuthandeln? Jo för att underlätta köpet. Önskar man

då det? Då försökte vi att stäffa konsumtionen, genom att höja priset på bränvinet. Med antagande, att en kanna bränvin kostar öfverhufvud 2 R:dr, behöfves det för inköp af ett stop 1 R:dr. Detta belopp är icke så lätt umbärligt för den obemedlade. Men femtio öre kan han lättare undvara; hvilket bidrager mest till konsumtionen, antingen att man för en liten penning kan få köpa på många ställen bränvin, eller att man endast på några få ställen kan för samma penning anskaffa bränvin?

En talare har frågat, hvarför man skall tvingas att köpa två buteljer punsch eller cognac, då man kanske icke önskar erhålla mer än en butelj. Jag svarar, att för den bemedlade, gör det detsamma, om han köper en eller två buteljer, och att den obemedlade antingen kan köpa en butelj, der den finnes till salu, eller ock, att han kan låta bli att köpa.

Man talar om det sorgliga i att en arbetare skall, för att få köpa sitt quantum bränvin, punsch eller cognac, nödgas besöka krogen och kanske sålunda frestas att oftare besöka den än under andra förhållanden skulle inträffat. Men icke mindre sorgligt är det att se personer stå på gatan eller i portar och supa, hvilken syn skulle måhända blifva mera allmän, i fall Utskottets förslag antoges.

För de fattige, som hafva svårare att disponera öfver en-riksdalern än femtio-öringen, skall det blifva mera frestande att köpa bränvin då han på utminuteringsställena kan få köpa $\frac{1}{2}$ -dels kanna, och dertill kommer, att bränvinet der kostar mindre än på utskänkningsställena.

I städerna har man i sedlighetens och ordningens intresse sökt att åt bolag öfverlemna hela bränvinsförsäljningen. Om man nu skulle göra den förändring, Utskottet föreslagit, nödgades man ock göra förändring i de vilkor, under hvilka bränvinsförsäljningsrätten blifvit åt bolagen upplåten. Sådana omkastningar i lagstiftningen äro icke nyttiga. Då Kammaren vid behandlingen af nästföregående punkten af detta Betänkande beslutat att låta förblifva vid de gamla stadgandena, och då vid sista riksdagen ett förslag af enahanda syftning som det närvarande godkändes, men ej vunnit Kongl. Maj:ts bifall, samt det väl ej kan vara i sin ordning att nu åter förnya samma förslag, får jag yrka, att Kammaren, med afslag af hvad Utskottet hemställt, måtte låta förblifva vid de gamla lagbestämmelserna jemväl i detta hänseende.

Herr Caspersson: Af diskussionen visar sig, att åsigten om gagneligheten af den föreslagna förändringen är olika hos personer från olika orter. Och då man icke bör bedöma frågan ur synpunkten af ett lokalintresse, utan bör jemföra förhållanden på olika orter för att på detta sätt få en öfversigt af det hela, torde det ej vara utan intresse att redogöra för förhållandena på den ort, hvarifrån jag är. På Öland, som är närmare 18 mil lång, finnes endast tre ställen, der bränvin får utminuterat och utskänkas, nemligen i Borgholm, på Färjestaden och i Mörbylånga köping. På gästgifvaregårdarne, der fordom bränvin var till salu, finnes icke numera sådan vara att tillgå, sedan taxeringskommitteerne alltjemt höjt beskattningen, till dess försäljningen måste upphöra. Det kan icke nekas, att öns innevånare funnit sig väl af dessa anordningar och att brottmålen betydligt aftagit. Om nu Utskottets för-

slag antoges, fruktar jag, att bränvinsförsäljningen åter skulle komma att florera i hvarje socken, och att de framsteg, man på sednare tiderna gjort i sedlighet och ordning, skulle snart utplånas. På trakter, som äro långt aflägsna från de ställen, der bränvin enligt lag får försälas, finnas lönkrogar, hvilka, ehuru de med all nit af kronobtjeningen förföljas, dock icke kunna till fullo utrotas. Hvar sådana krogar finnas, har visat sig, att de föranledt brott och ökad osedlighet. Olyckligt skulle det vara, om vi skulle få en hop bränvinsminuteringsställen spridda på landet, hvilket fruktar jag skulle blifva förhållandet, derest Utskottets förslag antoges.

Man har sagt, att med Utskottets förslag afses att förminska besöken på krogarne. Det är väl möjligt, att detta resultat kunde vinnas, men säkert är, att superiet ej skulle aftaga, utan att man söpe hemma i stället för på krogarne.

Af dessa skäl förenar jag mig med dem, som yrkat, att hvad Utskottet tillstyrkt måtte afslås.

Friherre Bildt: Då man vid 1853-1854 årens riksdag sökte sätta en dam för det omätlige supandet, vidtog man flera åtgärder. En bland dessa var att dela bränvinsförsäljningen i två delar, minuthandeln och utskänknigen. Huruvida denna åtskilnad fortfarande skall gälla, derom är nu fråga. Mången tror, att, om man medgifver minuthandlarne rätt att sälja en fjerdedels kanna bränvin, man derigenom, afviker från den princip, som vid nämnda riksdag följdes. Jag delar icke denna åsigt, utan tror fastheldre, att man genom antagandet af Utskottets förslag går framåt och ej tillbaka på den en gång beträdda banan. Den, som nemligen följt med uppmärksamhet de s. k. bränvinsmålen, lär ej kunna förneka, att superiet blomstrar mest på krogarne genom den uppmuntran till dryckjom, som der eger rum, och att jemförelsevis det mindre sällan kommer i fråga, att man köper bränvin på krogarne, och sedan går hem och super upp hvad man köpt. Man har hittills sökt att inskränka kroglivet, genom att minska krogarnes antal och genom föreskrifter, att krogrummen borde vara så öppna, ljusa och snygga som möjligt. Och det är ur psykologisk synpunkt eget, att, ju ljusare krogen är, desto bättre besökare får den; men att deremot de mörka krogarne hafva en särskild attraktionskraft på de mest förderfvade personer.

Det har emellertid mött och möter fortfarande stora svårigheter vid att förminska krogarnes antal här i Stockholm. Genom stadgandet att minuthandlare icke får försälja lägre belopp än en half kanna hafva desse handlande, för att kunna till den mindre bemedlade delen af befolkningen, hvilken innehåller de flitigaste afnämarna och vanligtvis icke vill köpa mer än en fjerdedels kanna i sender, ansett sig nödsakade, att, jemte minuthandlersrättigheten, jemväl förskaffa sig utskänkingsrättighet. Derigenom hafva här i Stockholm uppstått en särskild sort krogar kallade gropar, emedan minuthandlarne oftast hafva sina lokaler i jordvåningarne. Att vidmagthållande af ordning i dessa lokaler är svårt, kan väl ej bestridas. Nu är det deremot uppenbart, att de fleste af desse minuthandlare med glädje skulle afstå från krog-rättigheten, derest de ändock berättigades att sälja en fjerdedels kanna; och det förefaller mig ock påtagligt, att, genom att medgifva dem denna

rättighet, superiet skulle icke befrämjas, utan snarare förminska. Det är derföre som jag hyser den öfvertygelsen, att antagandet af Utskottets förslag skulle vara ett fortskridande på den vid 1853-1854 årens riksdag beträdda banan.

Man har uttalat den åsigten, att ifrågavarande stadgande väl kunde vara lämpligt för städerna och i synnerhet för somliga städer, men icke för landsbygden. Icke heller denna åsigt kan jag dela. Det är ju kommunerna sjelfve som bestämma, om minuthandel eller utskänkning får inom de respektive orterna ega rum; och Konungens Befallningshafvande eger väl att inskränka bränvinsförsäljnings-ställes antal, men icke att utvidga dem. Då man nu har den glädjande erfarenheten, att kommunerna visat sig måna att stäfja bränvinskonsumention, så vet jag ej, hvarföre man behöfver frukta att, genom bifall till ifrågavarande förslag, superiet skulle tilltaga. Att en sådan farhåga funnits, ser man deraf, att vid 1853—1854 årens riksdag det för bränvinslagstiftningens behandling tillsatta särskilda Utskottet föreslog, att, vid minuthandel med bränvin, skulle i stad få säljas minst en fjerdedels, men deremot på landet ej lägre än en kanna. Erfarenheten har dock visat, att hvad som i detta hänseende varit rätt och nyttigt för landet, jemväl varit det för staden.

På dessa skäl får jag yrka bifall till Utskottets förslag.

Friherre af Ugglas: Skulle resultatet blifva sådant, som åtskilliche talare, hvilka ej velat godkänna Utskottets förslag, förespeglat, skulle jag vara den förste att motsätta mig detsamma, ty, långt ifrån att önska en reaktion i den vid 1853—1854 årens riksdag godkända princip, har jag trott, att Utskottets förslag skulle bidra att minska superiet, och derföre har jag biträdt detsamma.

Man har sagt, att, om hvad föreslaget blifvit godkändes, skulle det hafva till följd, att bränvins-minuthandeln på landet komme att i betydlig mån tillväxa. Jag tillstår, att jag icke kan fatta detta resonnement. Formaliteterna för inrättande af bränvinsförsäljningsställen på landet skulle blifva desamma som förut, kommunalstyrelserna skola först yttra sig i frågan, och derefter resolverar Konungens Befallningshafvande; och jag kan icke tro, att den ena eller andra myndigheten skall visa sig mera släpphänt i fråga om inrättande af minuthandelsställen, än de förut varit i afseende på utskänkningsställen.

Hvad som i min tanke mest talar för bifall till Utskottets förslag är, att derigenom den fattige, men ordentlige arbetaren, som anser sig behöfva köpa sig en mindre qvantitet bränvin, icke mera tvingas att besöka krogen, hvilket jag anser vara en synnerligen stor fördel.

Man har sagt, att bränvin kan fås för billigare pris på minuthandelsställen än på krogarne. Det är väl sant, att minuthandlaren erlägger en afgift af blott 25 öre per kanna bränvin, då deremot utskänkaren erlägger 40 öre; men hela skillnaden i priset för en butelj bränvin, köpt på ena eller andra stället, utgör blott $3\frac{3}{4}$ öre, och hvad betyder väl den, i jemförelse med de frestelser och faror, som krogen erbjuder.

Vidare har man sagt, att Riksdagen ej borde nu ånyo besvara Kongl. Maj:t med begäran om fastställelse af ett förslag, sådant som detta, då Kongl. Maj:t nyligen afslagit ett vid sista riksdagen god-

känt enahanda förslag. Jag får dervid erinra, att, så vidt jag minnes, godkände de sist församlade Rikets Ständer icke något sådant förslag som detta. Det är Stockholms stadsfullmäktige, men icke Rikets Ständer, som hos Kongl. Maj:t gjort underdånig framställning, om nedsättande af minsta försäljningsbeloppet vid minuthandel med bränvin.

Då de anmärkningar, man mot Utskottets förslag framställt, icke vid närmare granskning synas mig bestå profvet, får jag fortfarande yrka, att berörda förslag måtte godkännas.

Herr Almquist, Erik Victor: Jag har blifvit i det närmaste förekommen af den siste värde talaren, och får därför instämma med honom. Jag kan ej föreställa mig, att den här föreslagna förändringen skulle kunna hafva något menligt inflytande eller öka superiet, hvarken i staden eller på landet. Jag är tvärtom öfvertygad, att den skulle så väl för staden som för landet vara fördelaktig. Jag har här hört uppgifvas, att det skulle vara för det allmänna nyttigt, att ej mindre kvantitet bränvin finge säljas än en half kanna, af den orsak, att det vore svårare att förskaffa penningar till inköp af det högre beloppet än till det lägre. Det har likväl i afseende på arbetarne i småstäderna visat sig, att derföre, att de ej fått köpa mindre än en half kanna på minuteringsställena, de heldre gått till utskänkingsställena, der de fått köpa så liten kvantitet som helst. Olägenheten häraf ligger nu deruti, att, då de komma på krogen, träffa de der bekanta, och blifva af dem frestade att intaga och förtära mer än de behöfva, och råka på detta sätt in uti det suparelif, som utgör den största fara och olycka för arbetaren. Detta gäller, som jag nyss nämnde, egentligen befolkningen i städerna. Bland landtbefolkningen är det åter rätt många, som kan anse sig behöfva en mindre kvantitet spirituosa, men en half kanna är för dem ej något obetydligt belopp. För att kunna få något mindre, nödgas de gå på krogen, och samma frestelser och favor, som der möter stadsbon, kunna äfven anses gälla för landtbefolkningen. Jag tror, att dessa olägenheter blifva i väsendtlig mån hulpna, om minuthandlarnas finge försälja mindre belopp; och jag får derföre yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Holmberg: Om jag lika med Friherre af Ugglas trodde, att åtgången af bränvin skulle minskas derigenom, att minuthandlarna finge rätt att sälja ett mindre parti deraf, skulle jag gerna instämma med honom; men jag är tvärtom af den tanke, att ju lättare denna vara är att åstadkomma, och i ju mindre kvantiteter den får köpas, desto mera åtgår deraf. Att priset derpå skall vara lägre på minuthandelsställena, beror icke allenast derpå, att den skatt, som dessa betala, är lägre, utan äfven derpå, att krögaren nästan alltid nödgas betala en dryg hyra för sin lokal, då deremot minuthandlaren oftast har bredvid sin bod endast ett litet kyffe, der bränvinet utlemnas; och får minuthandlaren sälja ett halfstop, skall den, som vill köpa bränvin, lika gerna gå till honom, eller till och med heldre, då han kan få bränvinet för bättre pris. Förhållandet i Stockholm i detta afseende är helt olikt förhållandet i landsortsstäderna och på landet. Jag har en gång

här om talat med en Kronofogde, och han bad Gud bevara sig för minuthandelsställena, hvilka voro flera än krogarne, och därför svårare att kontrollera, och hvilka, enligt hans åsigt, gjorde fullt ut lika stor skada, som krogarne. Jag får på dessa skäl förena mig med dem, som yrkat afslag å Betänkandet.

Friherre Raab: Den, som vill fästa sig vid auktoriteter, är illa kommen i denna fråga, ty vi hafva här två landshöfdingar på den ena, och två landshöfdingar på den andra sidan, samt en landtdomare för förslaget, och en landtdomare emot det, och hvar och en af desse kämpar för hvad han supponerar vara rättast och nyttigast. För min del anser jag, att superiet skulle blifva mindre och sedligheten större, om minuthandlarne fingo rätt, att sälja en fjerdedels kanna bränvin; och jag skall bjuda till att gifva skäl för denna min åsigt. Det förefaller mig obegripligt, att man skall säga: jag vill, att ni skola supalitet, men jag vill, att ni skola köpa mycket spirituosa. Det är ju att råda till motsatsen mot hvad som åsyftas; vill jag, att folk skola förtära en liten quantitet bränvin, skall jag väl ej tvinga dem att köpa en stor. Blott den motsägelse, som ligger häruti, borde, enligt mitt förmenande, vara tillräcklig, för att bestämma beslutet i denna fråga. Man har talat om de bolag, som bildats för utskänkingen af bränvin i åtskilliga städer; och med anledning af hvad åtskillige talare yttrat i afseende härpå, vill jag fråga, om det finnes något hinder för att bolag bildas äfven för minuthandeln med bränvin? Jag tror, att intet hinder möter den saken, liksom jag också tror, att minuthandeln bör kunna lika strängt bevakas, som utskänkingen. En person inom Kammararen, min värde granne här till höger, har uttalat åsigt, ohka mina, anförande såsom stöd därför, exempel från den trakt, som vi båda representera. Äfven jag känner och värderar hans folk, Ölänningarne, men jag vet, liksom han, att de älska att understundom taga sig en tår på tand. När de komma till staden, hafva de ofta svårt att komma hem igen med mössa och piska i behåll; och jag fruktar mycket, att det vid sådana tillfällen är krogen, som förledt dem att blifva litet ifrån sig, så att de ej föra hem i kassan med sig allt hvad de sålt. Och föra de med sig hem bränvin, så är detta kanske i större quantiteter, än hvad som skulle hafva varit fallet, om de fått köpa det i mindre partier. Han har sagt, att det på hela Öland ej finnes mera än tre ställen, der minuthandel med eller utskänking af bränvin idkades. Men jag får erinra, att Ölänningarne ofta besöka fasta landet, och ofta hafva bud inne i Kalmar, som köpa bränvin åt dem; men det troliga är, att de vid dessa tillfällen köpa större quantiteter, än de skulle göra, om minuthandlarnas finge sälja mindre partier. Samme talare har nämnt, att der förr funnos gästgifvaregårdar med bränvinsförsäljning, men att dessa, som ansågos skadliga, blifvit undertryckta derigenom, att de åsatts en dryg beskattning. Om nu så är förhållandet, hvad hindrar väl då Konungens Befallningshafvande från att undertrycka äfven en minuthandel med bränvin, om äfven den skulle befinnas vara skadlig? För att en sådan handel skulle få ega rum, fordras det ju ej blott kommunalstämmans tillstyrkande, utan äfven Konungens

nungens Befallningshafvandes tillstånd, och jag föreställer mig, att dessa båda auktoriteter borde kunna lägga hinder i vägen för en dylik handels fortsättande, derest densamma befinnes hafva någon menligare inverkan på sedligheteten inom orten. Han har slutligen äfven sagt, att på Öland skulle finnas åtskilliga lönkrogar, och det finner jag alldeles icke underligt; ty ju större hinder man lägger i vägen för den lagliga försäljningen, och ju omöjligare man gör densamma, desto mera måste den olagliga florera. Jag tror dertföre, att äfven ur denna synpunkt en förändring måste anses vara af nöden. Ehuru jag således lika mycket som den värde representanten ifrar för den orts väl, för hvilken vi äro valde, måste jag dock förfakta de åsigtter, som äro motsatta hans; och får jag för min del yrka på bifall till Utskottets förslag.

Herr Caspersson: Den anmärkning, som blifvit framställd mot mitt påstående, att det på landet skulle vara lättare att åstadkomma minuthandelsställen än utskänkningsställen för bränvin, har redan blifvit vederlagd af en föregående talare, och jag anser mig dertföre kunna förbigå densamma. I allmänhet tyckas de af Kammarens ledamöter, hvilka talat för Utskottets förslag, utgått från den synpunkt, att en lättad tillgång skulle åstadkomma en minskad konsumtion. Jag har deremot alltid varit af den tanke, att i allmänhet, och särskildt i afseende på bränvinsförsäljning, den lättare tillgången till varan skulle göra att mera af densamma köptes; och att motsatsen härtill skulle kunna inträffa, derpå tviflar jag högeligen. Man har sagt, att, om författningen visar sig vara skadlig, skulle man kunna undertrycka minuthandelsställen genom samma medel som man förut använt mot krogarne. Men jag hemställer till Herrarne, hvilketdera kan vara lättare, att förekomma ett befaradt ondt, eller att bota det, sedan det redan inträffat. Jag tror, att det förra är lättare och bättre. Man har sagt, att genom det nu gällande stadgandet tvingades man att köpa mycket. Jag kan ej inse riktigheten af ett sådant påstående; ty om än det på minuteringsställena ej får säljas mindre än ett stop, så finns det ju andra ställen, der det får säljas huru litet som helst. Man har också sagt, att förhållandet vore väsendtligen olika i staden och på landet, häruti vill jag till alla delar instämma, och jag får med anledning häraf föreslå ett amendement, hvarigenom, som jag tror, meningarne kunna sammanjemkas, nemligen, »att det minsta försäljningsbeloppet vid minuthandel med bränvin må bestämmas till en fjerdedels kanna i stad, och en half kanna på landet»; och vågar jag hos Herr Grefven och Talmannen anhålla om proposition på detta förslag.

Grefve Hamilton, Henning: Då förhållandet med bruk och missbruk af bränvinet är olika i stad och på landet, så är det också klart, att de auktoriteter, hvilka här yttrat sig, och hvilka hvar för sig förtjena Kammarens förtroende, likväl kunna meddela olika uppgifter, och hafva olika omdömen. Jag vågar ej att skilja mellan dem; jag vill endast i allmänhet taga saken i betraktande. Det förefaller mig klart, att då bränvin, som säljes å utskänkningsställen, måste blifva

femton öre dyrare på kannan, än sådant, som säljes på minuteringsställen, så skall man befordra konsumtionen af bränvin, ju mera man underlättar försäljningen på de sednare, och att det således ur denna synpunkt vore bättre, att vidblifva nu gällande stadganden, angående utminuterings af bränvin. En annan talare har fastat uppmärksamheten derpå, att, ehuru kommunerna sjelfva ega rätt att bestämma antalet både af minuterings- och försäljningsställen, så förefinnes dock ett återhåll mot utskänkningsställena, som ej finnes mot de andra, nemligen den omständighet, att det hvilar ett visst odium, jag ville nästan säga förakt öfver krogarne, hvilket gör, att kommunerna helst skilja från sig denna olycka, hvaremot minuteringsställena stå i något högre anseende. Jag skulle derföre ej tro, att kommunerna skulle vara lika färdiga att vägra anläggandet af ett nytt utminuteringsställe som af ett nytt utskänkningsställe. Emellertid har ej detta verkat på mitt ömdöme i denna sak. Det är ett annat förhållande, som jag ville framhålla, och hvilket ännu ej blifvit af någon föregående talare påpekadt. Då den nu gällande författningen i detta ämne utkom, stannade man i villrådighet i afseende på beskattandet af utskänkningsställena. Denna beskattning skulle visserligen utgöras efter det försålda kannetalet, men ingen hade någon rätt föreställning om det verkliga beloppet, och till och med krögarna sjelfve voro ovissa om, huru stor skatt de skulle våga åtaga sig. Under tidernas lopp har emellertid erfarenhet härutinnan blifvit vunnit, och saken reglerats så, att beskattningen blifvit relativt rättvis både mellan utminuterings- och utskänkningsställen, och äfven för hvarje sådant ställe särskildt, och detta till följd deraf, att några års erfarenhet ådagalagt det quantum, som på hvarje sådant ställe i allmänhet försålts. Nu är det klart, att af det quantum, som försålts på utskänkningsställena, en stor del utlemnats glasvis eller supvis, men också ej så obetydligt på halfva och hela buteljer. Få nu utminuteringsställena den rättighet, som tillföre endast utskänkningsställena haft, att nemligen sälja äfven mindre kvantiteter, så går en del af försäljningen öfver från de sednare till de förra; och inom ett år efter den nya författningens genomförande skola vi få höra en allmän klagan från utskänkningsställena, att de äro för högt beskattade och att minuthandelsställena dragit till sig en del af deras rörelse, och man skall då nödgas att ånyo vidtaga en omreglering lika oviss och lika obehaglig som den, hvilken måste ega rum under författningens första period. Denna förändring skulle medföra ej blott en minskning uti de inkomster, som erhållas af utskänkningsavgifterna, och hvilken för det mesta användes till allmänt nyttiga ändamål, utan äfven åstadkomma alla de olägenheter, som en osäkerhet i beskattningen alltid medför. Jag kan derföre för min del ej rösta för författningen, sådan som den efter den nu föreslagna förändringen skulle blifva, helst de olägenheter, som densamma hittills må hafva medfört på vissa ställen inom landet, ej motväga de fördelar, som den åstadkommit på andra, och jag får derföre yrka afslag på Betänkandet.

Grefve Sparre, Eric: Jag vill ej trötta Herrarne med att vara vidlyftig; jag vill endast till hvad förut blifvit sagdt tillägga, att prisskillnaden på en kanna bränvin på minuthandels- och utskänkningsställena

är större än det belopp, femton öre, hvilket här förut blifvit uppgifvet; ty den ökade hyran, det större obehaget och det snart sagdt förakt, hvarmed krogrörelsen är förenad, gör, att bränvinet på krogen blir proportionsvis ändå mycket dyrare. Nu är det klart, att, såsom Baron Kaab nyss antydde, man, vid beräkande af den nytta, som den föreslagna förändringen skulle medföra, endast kan stöda sig på suppositioner. Vi deremot, som förfäktat bibehållandet af författningens nuvarande stadganden, stödja oss ej på suppositioner, ty vi hafva erfarenheten till ledare. Och jag kan ej föreställa mig annat, än att vi måste hafva öfvertaget; ty dessa suppositioner hvilat på en grund, som jag åtminstone ej kan anse hållbar. Det säges här, att superiet skall aftaga, om man får köpa ett mindre parti bränvin för billigare pris; det är, Mine Herrar! för mig alldeles omöjligt, att föreställa mig ett dylikt resultat. Förhållandet är nemligen, att de fattigare klasserna i allmänhet rätta sin konsumtion af bränvin efter sina tillgångar; hafva de något att depensera, så supat de; och hafva de ej något, så låta de bli. Om nu en arbetskarl förtjenar 6 R:dr i veckan, så drar han sig litet för att kasta ut 1 R:dr, men 50 öre anser han sig måhända stå ut med, och så köper han heldre ett halfstop bränvin för 50 öre än ett stop för 1 R:dr, ty Riksdalern tar för djupt i kassan, den utgör ju sjettedelen af hela hans arbetsförtjenst för veckan. Ett verkligt behof af bränvin finnes ej, utan det är vanan och lyxen, som framkalla superiet; ju mindre tillfälle det derföre finnes till att få bränvin, desto mindre supas äfven. Hela vår nuvarande lagstiftning i detta ämne, hvilken just går ut på att minska superiet, hvilat på denna förutsättning; jag tror ej, att det är skäl att förändra den så, att vi låta tillfället att åtkomma bränvin. Jag vill dessutom ytterligare fästa Kammararens uppmärksamhet på en omständighet, som redan Grefve Hamilton antydte. Om den nu föreslagna förändringen genomföres, hur går det då med de bolag, som redan blifvit konstituerade i och för bränvinsutskänkning? Skall lagen gälla äfven för dem? Deras oktroj är fastställd för en viss tid; skola deras skyldigheter under denna tid kvarstå, oaktadt att förhållandena blifvit så väsendtligen förändrade genom den nya lagen? Jag ber Kammararen noga betänka sig, innan den kastar sig in på dylika experimenter. Då den nuvarande lagstiftningen onekligen haft välsignelsebringande följder, låt den då åtminstone få litet stabilitet och förändra den ej oupphörligt, så att vi ej veta hvar vi hafva den, ty eljest kan den ej verka till någon förbättring! De bolag, som bildat sig för bedrivande af bränvinsutskänkning, hafva verkligen försökt att göra krogarne litet hyggligare, att förädla smaken hos sina gäster och förminska rörelsen. Jag befarar verkligen, att, om vi taga ett så fiendtligt steg mot dem, som det nu föreslagna, blifva våra gator förvandlade till krogar, och superiet, som varit på väg att förminskas, skall åter börja att florera.

Herr Faxe: Jag har hufvudsakligen blifvit förekommen af de två siste talarne. Jag vill medgifva, att det måhända i stad kan vara fördelaktigt, att minuthandlanden får sälja blott 1 kanna; men hvad landet beträffar, tror jag, att ett sådant stadgande icke skulle vara fördelaktigt. Inom det mig anförtrödda län har bränvinsförsäljningen så aftagit, att på en yta af 96 quadratmil det endast finnes 8 à 10 på landet belägna

försäljningsställen af bränvin. Jag tager dock för gifvet, att kommu- nerna, hvilka i allmänhet visat sig ganska obenägna för inrättande af utskänkningsställen, skulle vara vida mera böjda att medgifva minut- handeln. Om nu både kommunalnämnden och kommunalstämman till- styrkt inrättande af ett ifrågasatt nytt utminuteringsställe, samt Konun- gens Befallningshafvande, då frågan kommit under dess pröfning, ej skulle hafva något annat skäl till afslag å en sådan anhållan, än sin farhåga för en allt för långt sträckt förtäring, så fruktar jag, att ett Konungens Befallningshafvandes utslag, innehållande ett på sådan grund stödt afslag, skulle, om det öfverklagades, blifva upphäfdt. Den ovil- korliga följderna af den nu föreslagna förändringen skulle derföre, efter mitt förmenande, blifva ett ökadt antal försäljningsställen. Man har här sagt, att det vore mera vådligt att köpa mycket än litet. Jag vill derpå endast svara, att det är vådligare att tillgång på bränvin beredes eller underlättas, än att den alldeles saknas. Jag får för min del yrka afslag å Betänkandet i denna del.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Gref- ven och Talmannen, att derunder hade yrkats dels bifall till Utskottets förevarande hemställan oförändrad; dels af Herr Caspersson bifall till densamma med följande förändrade lydelse: »att minsta försäljnings- beloppet vid minuthandel med bränvin må bestämmas till $\frac{1}{4}$ dels kanna i stad och $\frac{1}{3}$ kanna på landet»; och dels slutligen, att Utskottets hem- ställan måtte afslås.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets hemställan oförändrad, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, sedermera proposition på bifall till samma hem- ställan med den förändrade lydelse Herr Caspersson föreslagit, då svaren utföllo med många nej jemte åtskilliga ja, och slutligen propo- sition på afslag å merberörda hemställan, hvilken proposition besvarades med många så väl ja som nej; hvarefter och sedan proposition på bifall till Utskottets hemställan förnyats samt med många både ja och nej besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Efter förmälan, det Kammaren borde bestämma, hvilketdera af de öfriga yrkandena skulle utgöra kontraposition vid den blifvande vo- teringen, framställde Herr Grefven och Talmannen proposition derpå, att afslag å Utskottets hemställan skulle intagas i kontrapositionen, och, då dervid svarades många ja, blandade med nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Friherre Bildt begärde votering om kontrapositionens innehåll.

Uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

Den, som vill att, vid blifvande votering om bifall till Bevillnings-Utskottets i Betänkandet N:o 12 under § 2 gjorda hemställan, kontrapositionen skall innefatta afslag å samma hemställan, röstar.

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, antager Kammaren till kontraposition vid nämnda votering bifall till Herr Casperssens förslag, att minsta försäljningsbeloppet vid minuthandel med bränvin må bestämmas till $\frac{1}{4}$ kanna i stad och $\frac{1}{2}$ kanna på landet».

Omröstningen verkställdes och vid dess slut befunnos rösterna hafv utfallit sålunda:

Ja—48;

Nej—25.

Upplästes och godkändes följande voteringsproposition för hufvudvoteringen:

»Den, som bifaller Bevillnings-Utskottets under § 2 i Betänkandet N:o 12 gjorda hemställan, att minsta försäljningsbeloppet vid minuthandel med bränvin må bestämmas till $\frac{1}{4}$ kanna, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, afslår Kammaren denna hemställan».

Vid denna voterings utgång befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 30;

Nej — 48.

§ 10.

Herr Bennich: Mot Utskottets förslag i denna del har jag anmält min reservation. Jag tror nemligen ej, att Utskottet lyckats att på ett ändamålsenligt sätt lösa den uppgift, som förelegat detsamma. Å ena sidan kräver omsorgen för ordning, skick och moralitet, att myndigheterna få utöfva en sträng pröfning af de bolags lämplighet, hvilka få sig anförtrodd bränvinsförsäljningen; å andra sidan hafva landstingen och hushållningssällskaperna rätt att få njuta sin andel i vinsten af försäljningen till godo. Genom det förslag, som Utskottet framställt, sättas myndigheterna, i främsta rummet stadsmyndigheterna och i andra rummet Konungens Befallningshafvande, i nödvändighet att på en gång afse skiljaktiga intressen; de måste nemligen på samma gång pröfva frågan om bolaget är ändamålsenligt och lemnar garantier för nykterhetens befrämjande, och tillika fästa afseende vid de relativa anbud af skatt, som blifvit afgifna af täflande bolag. Det ligger för öppen dag, att vid denna pröfning olika åsikter skola göra sig gällande hos olika myndigheter. Den ena myndigheten, som i främsta rummet måste se på moraliteten, antager helst det bolag, af hvilket den kan vänta den största tillsyn öfver ordning och skick vid försäljningen och som erbjuder den största säkerhet i detta afseende. På det andra stället åter

afser den pröfvande myndigheten det anbud, som försäkrar landstinget och hushållningssällskapet om den högsta inkomst, och åsidosätter således den viktiga omständigheten, att bolaget må se ordning och sedlighet till godo. Jag tror, att det är nära nog omöjligt, att på detta sätt förena dessa stridiga intressen; hvad som vinnes på ena hållet, förloras alltid på det andra. Det förslag, jag tillåtit mig att framställa, går ut derpå, att ett bolag må kunna antagas med uteslutande fästadt afseende på de garantier, som det lemnar för nykterhetens, ordningens och moralitetens befrämjande; men att på samma gång landstingets och hushållningssällskapets rätt tillgodoses på det sätt, att bolaget förbindes att redovisa för den afgift, som på detsamma efter det verkligen försålda kannetalet bort belöpa, till utrönande af hvilket belopp bolaget må vara skyldigt att förelägga räkningar öfver hvad det utminuterat eller utskänkt. Jag kan ej föreställa mig annat, än att det bolag, som i afseende på vilja och förmåga att upprätthålla ordning och sedlighet förtjenar det största förtroende, också skall vara det, som måste ingifva största tillit till sin ärlighet. Jag tillåter mig således, att, under åberopande af hvad jag nu anfört, och under förutsättning att de grundsatser, som jag i min reservation uttalat, blifva af Kammaren gillade, hemställa, att Kammaren måtte till Utskottet återremittera ifrågakörande punkt.

Friherre af Ugglas: Man har länge klagat öfver, att, då bolag för brännvinsförsäljning bildas, ofta sådana försäljningsbelopp uppgifvas, som betydligt understiga det verkligen försålda kannetalet, och att på detta sätt hushållningssällskapen, landstingen och Staten undandragas de inkomster af försäljningen, som med rätta borde dem tillkomma. Jag erkänner, att thyvär sådana missbruk egt rum, och Utskottets nu föreliggande förslag, afser därför äfven deras afhjelpande. Herr Bennichs förslag går ut derpå, att, om något bolag med magistraten i staden uppgjort aftal, innefattande minimiafgiften för försäljningen, så skulle det föreslagna aftalet underställas Konungens Befallningshafvandes pröfning, hvilken myndighet väl svårligen torde kunna annat än godkänna detsamma, helst ej någon konkurrens kunnat ifrågakomma. Utskottets förslag deremot innefattar, att, om fråga uppstår i en stad om bildande af ett sådant bolag, skall magistraten utfärda kungörelse derom och lemna åt hvem som helst, att ingå i täflan; samtliga ansökningarne insändas derefter till Konungens Befallningshafvande, som pröfvar dem alla, och eger rättighet att afslå dem, eller att antaga anbudet af det bolag, som ger den största garanti för sedligheten inom samhället, på samma gång, som det erbjuder ett skäligt kannetal i skatt. Jag tror, att detta Utskottets förslag är ganska välbetänkt, och att stora skäl finnas att bifalla detsamma. Att deremot gå så långt, som Herr Bennich åsyftat, anser jag ej vara rådligt. Hans förslag innefattar dels en verklig orättvisa mot bolaget, dels ock en begäran, att bolaget skall göra något, som ej står i dess förmåga. Hvad först orättvisan beträffar, vill jag be att med ett exempel få visa densamma. Om i en stad ett par personer inropa utskänkningsrätten mot en afgift för 10,000 kannor, så kan det ej komma annat i fråga, än att de betala sin skatt efter detta kannetal; så kommer der ett bolag, erbjudande alla möjliga garantier

för ordning och sedlighet, och bjuder också 10,000 kannor. De enskilde personerna hafva opåtaladt kunnat sälja mera än detta belopp och behålla vinsten för sig; bolaget åter skulle deremot redovisa för hvarenda kannan, som det försålt. Man stiftar således härigenom en strängare lag emot den, som handlar i ordningens och sedlighetens intresse, än mot någon annan. Vidare fordrar man af bolaget en skyldighet, som det ej är i stånd att ärligt uppfylla, det är nemligen att bolaget skall redovisa för det kannetal bränvin, som det utskänkt och utminuterat. Jag tror ej att det är möjligt för något dylikt bolag, att föra sina räkenskaper så, att det kan med bestämdhet säga, så och så många kannor hafva blifvit utskänkta, så och så många kannor utminuterade. Jag anser således, att Herr Bennichs förslag, ehuru i många afseenden förtjent af uppmärksamhet, likväl innefattar en orättvisa och något som ej kan uppfyllas, och detta är anledningen, hvarföre jag anser mig ej kunna bifalla detsamma. Deremot önskar jag all framgång åt Utskottets förslag, öfvertygad som jag är, att detsamma skall vara i stånd, att hämma de missbruk, som hittills egt rum. I fall detta försök ej är tillfyllestgörande, står det en kommande Riksdag fritt, att deruti vidtaga förändringar. Mig synes dock skäl vara för handen, att åtminstone försöka hvad inverkan detta förslag kan hafva, och jag får derföre tillstyrka bifall till Bevillnings-Utskottets Betänkande.

Herr Wærn: Utskottets förslag synes mig vara mindre lämpligt derigenom, att det försätter Konungens Befallningshafvande i en ställning, som denna myndighet ej bör behöfva intaga. Enligt detsamma skall nemligen Konungens Befallningshafvande, vid afgörande af hithörande frågor, skilja mellan olika intressen inom länet, i afseende på hvilka det ofta måste möta svårigheter att afgöra hvad som är det rätta. Om nu t. ex. å ena sidan blifvit bildadt ett bolag, hvilket i nykterhetens och sedlighetens intresse önskar öfvertaga bränvinsutskänkingen och derför erbjuder en summa, men man å andra sidan, vid betraktande af landstinget och hushållningssällskapets intresse, måste anse detta anbud vara för lågt, så blir resultatet slutligen det, att Konungens Befallningshafvande måste inlåta sig i en ordentlig handel, för att i provinsens intresse söka afpressa bolaget så stor afgift som möjligt. Jag vet ej, huru Konungens Befallningshafvande skall kunna på annat sätt fullgöra hvad som här blifvit föreslagit, I principen anser jag Herr Bennichs förslag vara så godt, att det bör tänkas på. I Göteborgs stad har ett dylikt bolag sjelfmant bildat sig efter denna princip, och i Uddevalla likaledes. På båda dessa ställen har man sökt, att i yttersta mån befrämja ordning och sedlighet, utan att derföre eftersträfvat att ernå någon vinst på landstingets eller hushållningssällskapets bekostnad. Jag skulle anse Herr Bennichs förslag vara riktigt, om blott något afdrag finge ega rum, såsom ersättning för det arbete, som bolaget sjelf verkställer och den risk, som det underkastar sig. Bolaget handlar nemligen ej för egen vinst, utan för kommunens bästa; och om man i betraktande häraf, afdrog något mindre belopp, så tror jag att principen skulle kunna ganska väl tillämpas och i sina verkningar visa sig nyttig. Att åter ställa alltsammans under Konungens Befallningshafvandes godtycke, anser jag, då i dessa frågor endast subjektiva me-

ningar kunna hos denna myndighet göra sig gällande, vara mindre lämpligt. Jag får på grund häraf yrka, att Betänkandet måtte varda återremitteradt.

Herr Faxé: Jag saknar ej erfarenhet uti ifrågavarande ämne, och vet ganska väl, att kommunerna hittills, genom bolags bildande, erhållit en högre behållning än den, hvartill de varit berättigade, och att landstingen samt hushållningssällskaperna härpå förlorat; men för min del tror jag, att Herr Bennichs förslag är överkställbart, dels derföre att bränvinsförsäljningsbolag icke alltid bildas endast för ordningens upprätthållande, för åstadkommande af nykterhet och sedlighet; och dels derföre att det är otänkbart, att ett bolag, som bildas, hufvudsakligen med afseende på vinst, skulle kunna åläggas redovisa för auktoriteterna. Dessutom, huru stor vinst skulle bestämmas på hvarje kanna? Hvad Utskottet föreslagit anser jag deremot vara fullkomligt tillräckligt. Man har sagt, att Utskottets förslag skulle lemna rum för skiljaktig tillämpning, och att det vore svårt för Konungens Befallningshafvande att träffa det rätta förhållandet; men genom den redan från de särskilda ställena vunna mångåriga erfarenheten, lär Konungens Befallningshafvande utan svårighet kunna behörigen pröfva och derefter antaga eller förkasta de gjorda anbuden. Vidare får jag emot hvad Herr Bennich föreslagit anmärka, att han i sitt förslag gått längre än motionären, ty denne har endast yrkat: »att magistratens pröfningsrätt, då anbud på försäljningsrättigheter göras af flera bolag, må i så måtto begränsas, att magistraten har sig ålagdt att sluta aftal med det bolag, som gör högsta anbudet och i öfrigt ställer nöjaktig garanti för afgiftens erläggande och uppehållande af god ordning m. m., vid försäljningens utförfvande.» Motionären fordrar således endast, att aftal skall slutas med det bolag, som gör högsta anbudet och lemnar nöjaktig garanti, men ej att bolaget skall redovisa för vinsten. Genom Utskottets förslag tror jag deremot, att motionens syfte är uppfyllt, ty Konungens Befallningshafvande eger ju, enligt detsamma, förkasta anbudet, om det skulle vara för lågt. Jag får derföre yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr von Koch: Jag tror, att den siste talaren haft rätt deri, att Herr Bennich gått längre än motionären; men af denna anledning kan jag icke finna, att Herr Bennichs förslag är oantagligt. Detta utgör nemligen en modifikation af det förslag, Utskottet, som i en fråga af denna beskaffenhet eger motionsrätt, framställt, och det motionären gjort. Om jag fattat rätt, så afse såväl Utskottets som Herr Bennichs förslag samma mål, fast på olika vägar. De hafva nemligen velat förekomma, att bränvinsutskänkningsbolag, som uppstått i städerna i moralitetens intresse, skulle kunna, såsom hittills skett, opåtaladt begå brott emot moraliteten, genom att skinna hushållningssällskapen och landstingen på den försäljningsafgift, hvartill de äro lagligen berättigade. Då således begge dessa förslag afse att bota samma onda, kan, enligt min tanke, fråga icke vara om annat, än hvilket af dessa som är det bästa. För min del måste jag bekänna, att mycket är i Herr Bennichs förslag bättre än i Utskottets; men jag kan icke fullkomligt öfverensstämma med Herr Bennich, emedan jag liksom Friherre af Ugglas tror, att han

trädt bolagens rätt för nära. Det är ej sagdt, att bolag bildas endast för städernas intresse; de kunna äfven inrättas för bolagens eget intresse. I detta fall är det svårt att kontrollera den vinst, som erhållits. ty man kan icke vara säker på, att försäljningssumman riktigt uppgifves; och det är i alla fall odiöst att granska ett bolags räkenskaper. Deremot tror jag, att syftmålet kan vinnas på en enklare och rättvisare utväg; och det vore att, sedan man, efter de kommunala myndigheternas räkenskaper, hvilka, såsom varande föremål för offentlig granskning, kunna kontrolleras, erfarit huru mycket till stadskassan influtit, derefter uträkna huru stort belopp, som borde tillkomma landstingen och hushållningssällskapet. Jag anser derföre att i detta moment bör inflyta följande stadgande: »Då bolag öfvertagit minuterung eller utskänkning skall landstingets och hushållningssällskapets andelar utaf afgifterna beräknas efter hvad till stadens kommunala behof och enligt de kommunala myndigheternas räkenskaper omedelbarligen eller medelbarligen från bolaget influtit»; och på det att Utskottet må komma i tillfälle att taga i öfvervägande hvad jag nu föreslagit, förenar jag mig i yrkande om återremiss.

Herr Holmberg: Man har anmärkt, att Konungens Befallningshafvande, som borde tillse både landets och städernas intressen, skulle hafva svårt att pröfva de gjorda anbuden, och att det vore olämpligt, att Konungens Befallningshafvande befattade sig härmed. Svårigheten ligger dock endast i det obehag, som någon gång är dermed förenadt; och det synes mig som ingen kunde vara lämpligare att pröfva anbuden än just Konungens Befallningshafvande, som icke allenast har att påakta hvad den allmänna ordningens upprätthållande fordrar, utan äfven är och bör vara lika mån om det ena som det andra af de stridiga intressena. För öfrigt framgår det ingalunda af det föreslagna stadgandet, att Konungens Befallningshafvande skulle underhandla eller dagtinga med bolagen. Försäljningsbolagen skola göra anbud, hvilka Konungens Befallningshafvande antager eller förkastar. Hvad beträffar det af Herr Bennich gjorda förslag, så är det ej i allo verkställbart. ty om, såsom det understundom händer, bolaget öfverlemnar försäljningen åt enskilde personer emot viss årlig afgift samt förbindelse att iakttaga vissa ordningsföreskrifter, så är det omöjligt för bolaget att framvisa huru många kannor, som blifvit sålda, ännu mindre att skilja emellan hvad som är utminuteradt och utskänkt. Dessutom är det i hög grad olämpligt, att bolaget skulle betala skatt för hvarje försåld kanna; ty, enligt min tanke, bör man icke fästa så stort afseende derved, att höga afgifter kunna erhållas, utan fastheldre derved, att de, åt hvilka försäljningen upplåtes, hafva hyggliga lokaler, icke söka befrämja supandet, och upprätthålla ordningen. Om Herr von Kochs förslag skulle gå igenom, så tror jag icke att några bolag komma till stånd; och följden häraf skulle endast blifva, att städerna förlorade alla de fördelar, som fört genom bolagen tillskyndats dem, men ingalunda skulle landstingen och hushållningssällskapen derför erhålla någon ökad inkomst. Jag tror, att hvad man åsyftar bäst vinnes genom Utskottets förslag, till hvilket jag derföre yrkar bifall.

Herr Rydin: Till de skäl, som blifvit anförda emot Herr Bennichs reservation, ber jag att få lemna några upplysningar. Om det förslag, som innehålles i reservationen, skulle gå igenom, kunde lätt blifva följden, att hvarje bränvinsbolag för stad skulle misslyckas. Det kunde nemligen inträffa att, om skatt skulle utgå för alla försålda kannor, och från denna skatt komme att dragas 3:delar för hushållningssällskapens och landstingens räkning, dessa sistnämnda skulle erhålla så mycket, som bolagets hela inkomst. Om vi nu antaga, att ett bolag har 60,000 kannors minutförsäljning, så erfordras, att minuthandels-bolaget skulle, sedan omkostnader blifvit afdragna, hafva 25 öres vinst på hvarje kanna, för att det rätta förhållandet emellan stadens och förenämnda korporationers andel i inkomsten skall blifva iakttaget, men då ett bolag, som utminuterar och utskänker, icke kan bestämma priserna, så att en sådan extra-vinst blir en nödvändig följd, och har att konkurrera med dem, som sälja partivis, från hvilka genom den s. k. salningen mycket afyttras, som bort gå i minutförsäljning, kan bolaget nödgas sätta priset lägre än varans värde, ökad med skatten, och man måste vid hvarje bolags bildande föreslå det kanne-belopp, som bestämmes till beskattning, lägre, än hvad som försäljes, och beräkna, att det försålda beloppet, som understigit beskattningen, ersättes deraf att skatt icke blifvit påförd hela försäljningsbeloppet — om, säger jag, vi antaga att 60,000 kannor försäljas under ett år, samt att, sedan alla omkostnaderna blifvit afräknade, vinsten utgör 10 öre på hvarje kanna eller 6,000 R:dr, så, och om alla de försålda kannorna skulle beskattas, hvarigenom en skatt af 15,000 R:dr uppstode samt landstinget och hushållningssällskapet skulle erhålla 2:delar af denna beskattningssumma, fingo dessa institutioner således 6,000 R:dr, eller just bolagets hela behållna inkomstbelopp. Det är derföre jag anser det vara betänkligt att stadga på sätt, reservanten föreslagit, såvida man vill understödja bolags bildande. Hvad beträffar den anmärkning, som är framställd emot Herr Bennichs förslag, att det icke skulle vara verkställbart, så tror jag ej, att den förtjenar afseende; jag kan med kändedom af förhållandena, t. ex. i Upsala, nämna, att derstädes bildade bolag ur sina räkenskaper kan uppgifva huru mycket, som är utskänkt och utminuteradt. Man har sagt, att bolagen »skinna landstinget och hushållningssällskapen»; men jag tror, att detta omdöme är orättvist, emedan det belopp, som påföres bolag, ungefärligen utgör det belopp, hvilket förut blifvit minuthandlare och utskänkare påfördt. Det låga belopp, som vid bolags bildande blifvit bestämdt, beror derpå, att minuthandlarne och utskänkarne påförts för ringa skattebelopp. Motsatta förhållanden kunna ock uppgifvas, så t. ex. åtog det i Upsala bildade bolag sig en beskattning af 8,000 kannor högre än den, som erbjudits af handlanderne.

På grund af hvad jag nu anført får jag, med afstyrkande af det i Herr Bennichs reservation framställda förslag, yrka bifall till Utskottets, hvilket, om ock deremot kan göras anmärkningar, bättre än det i Herr Bennichs reservation innehållna förslag, motsvarar det åsyftade ändamålet.

Herr Bennich: Man har, bland annat, anmärkt emot mitt förslag, att ett bolag, som bildades med beräkning på vinst, icke skulle kunna

underkastas någon redovisningsskyldighet. Jag har icke förutsatt, att ett bolag skulle antagas med beräkning af dess enskilda vinst; syftet skulle naturligtvis vara kommunens bästa; och af ett bolag, som bildas med ett sådant syfte, behöfver man väl icke befara, att det ej redligt redovisar. Äfven har man sagt, att jag, i min reservation, gått längre än motionären. Denne afser dock, att hushållningssällskapen och landstingen skulle blifva betryggade; och det är just detta som, enligt min tanke, bäst vinnes genom det af mig framställda förslag, som icke på något sätt förnärmar städernas rätt till skyddande af deras högre intressen. Jag kan derföre icke finna, att mitt förslag strider, hvarken emot motionärens eller Utskottets. Att förslaget icke är överkställbart, har en af mina grannar redan upplyst. Af allt det, som blifvit anmärkt emot mitt förslag, har jag icke blifvit öfvertygad om dess olämplighet; hvarföre jag fortsätter mitt yrkande om återremiss.

Friherre af Ugglas: Jag har begärt ordet i anledning af Herr Wærns yttrande, att det vore orätt att åt Konungens Befallningshafvande uppdraga ifrågavarande pröfning. Jag önskar få fästa hans och Kammarens uppmärksamhet derpå, att Konungens Befallningshafvande eger redan nu pröfva gjorda anbud; och, genom Utskottets förslag, har häri ingen annan förändring skett, än att, vid pröfningen, några närmare omständigheter borde beaktas. Häraf kan således ingen anledning hemtas att förkasta Utskottets förslag. Jag ber ock att få instämna med Herr Holmberg deri, att, om någon myndighet bör pröfva dessa anbud, är väl ingen dertill mera lämplig än den, som vakar öfver såväl det ena, som det andra inom länet. Hvad beträffar Herr von Kochs förslag, så tror jag icke, att man, genom detsamma, skulle vinna hvad man äsyftar, men deremot skulle stadskommunerna förlora de fördelar, deras bolag tillskyndat dem. Och jag vet verkligen icke huru man kan förtänka bolagen, att de, då de, efter några års förlopp, finna sin vinst vara stor, använda, af kärlek till de samhällen, de tillhöra, denna vinst till byggande af sjukhus, anläggande af vattenledningar och dylikt. Att ett bolag på detta sätt söker sjelf tillgodogöra sig vinsten och sedan skänker resultaten deraf till samhället kan jag icke finna underligt. Med afseende på yrkandet om återremiss ber jag få nämna, att, då inom Utskottet tankarne voro temligen starka för Utskottets förslag, samt detta blifvit af Andra Kammarer bifallet, en återremiss ej skulle hafva till följd annat än att Utskottet vidblefve förslaget. Jag yrkar fortfarande bifall till hvad Utskottet föreslagit.

Herr von Koch: Jag begär blott ordet med anledning af Herr Holmbergs anmärkning, att, om bolagen skulle afstå äfven till hushållningssällskapen och landstingen belopp, motsvarande hvad som de lemna till stadskommunerna, så skulle inga bolag bilda sig. Vid förra tillfället nämnde jag, att jag trodde det vissa bolag med afsigt skinnade landstingen och hushållningssällskapen; och detta är min erfarenhet. Att sådant dock icke alltid eger rum hafva vi fått höra af Herr Wærn, som upplyst att städerna Göteborg och Uddevalla ärligt gifva åt dessa institutioner deras lagliga andelar. Det synes således, att städer finnas, der kommunalandan sträcker sig icke allenast till boningsplatsen, utan

till hela länet. I förmodan att äfven på andra ställen skulle finnas personer, hvilka så mycket älskade provinsen, att de icke skulle vilja skinna den. trodde jag att mitt förslag skulle föra till åsyftade ändamålet. Är bolaget åter så mycket fästadt vid lokalintresset, som Friherre af Ugglas sagt, så fruktar jag visserligen, att det af mig föreslagna stadgandet kan på ett eller annat sätt kringgås lika väl, som hvilket annat stadgande som helst; men det bör väl antagas, att Konungens Befallningshafvande tillser, att försäljningen icke uppdrages åt sådana personer, hvilka göra några försök i detta hänseende. Jag pretenderar icke, att bolaget ej skulle hafva någon ersättning för sin möda; men jag önskar endast, att den vinst, de vilja bereda, skall gå ut proportionerligt till de myndigheter, hvilka derpå ega anspråk, så att man ser till hvad kommunen får, och derefter beräknar hvad landstingen och hushållningssällskapen böra hafva. Då Andra Kammaren nu lär bifallit Utskottets förslag, och då vi, genom återremiss, icke kunna hoppas på någon omarbetning, afstår jag från mitt förra yrkande; men jag har icke desto mindre velat yttra detta till protokollet.

Herr Wærn: Friherre af Ugglas har missförstått mig, då han trott, att jag skulle vara af den åsigt, att Konungens Befallningshafvande icke förut egt, utan först genom Utskottets förslag erhållit rättigheten att pröfva de gjorda anbuden. Jag har icke förbisett, att Konungens Befallningshafvande eger en sådan rättighet; och har icke heller något att härvid anmärka, men jag anser deremot, att det är svårt för Konungens Befallningshafvande att afgöra och skilja emellan de olika grunderna och intressena. Det stadgande, Utskottet nu föreslagit, är icke af beskaffenhet, att Konungens Befallningshafvande kan kontrollera, att icke underslef sker, så att landstingen och hushållningssällskapen undanhållas hvad dem bör lagligen tillkomma; icke heller är Herr Bennichs reservation, lika litet som Herr von Kochs förslag i detta hänseendet tillfredsställande. För att Konungens Befallningshafvande skall kunna hafva någon ledning för sin pröfning, måste de ega en tillförlitlig kännedom om bolagets vinst; och detta kan, enligt min tanke, icke ske på annat sätt än att Konungens Befallningshafvande, sedan ett bolag erhållit rättighet att under ett år utöfva försäljning, förordnar, att en revisor utses för granskning af bolagets räkenskaper. Då är Konungens Befallningshafvande i tillfälle att bedöma, huruvida bolaget fortfarande bör få utöfva försäljning. Med anledning häraf får jag yrka, att i detta moment måtte inflyta: »att de gjorda anbuden skola underställas pröfning af Konungens Befallningshafvande, som eger utse en revisor till granskning af bolagets räkenskaper; kunnande likväl afgiften ej bestämmas lägre än sammanlagda beloppet skolat, enligt § 17, minst utgöra, i fall försäljningsrättigheterna varit åt särskilde personer upplåtna. Jag anhåller om proposition på detta mitt förslag.

Herr Holmberg: En talare har tillåtit sig yttra, att utskänknings- och minuterings-bolagen i de mindre städerna, såsom orden föllo, tillkommit i afsigt att skinna hushållningssällskapen och landstingen samt att vinsten blifvit illa använd. Detta är dock ingalunda fallet. De flesta sådana bolag tillkommo långt förr än hushållningssällskapen och lands-

tingen fingo sig tillerkänd någon andel i den skatt, som för utskänknings- och utminuterings-erlägges; och jag har icke ens förr än nu hört ifrågasättas, att städerna illa använt deras andel i nämnda skatt samt den vinst, som bolagen på rörelsens utöfning sig enskildt förvärfvat och funnit för godt att skänka åt städerna. Många af dessa städer och deribland Wexjö hafva anslagit denna inkomst till bidrag för åstadkommande af bibanor till Statens jernvägar, deraf kringliggande landsbygder och Staten hafva stora fördelar; och derutöfver hafva de enskilda personerne i dessa städer gjort högst betydliga uppoffringar af egna medel för samma ändamål. Jag kan dessutom icke finna, att landstingen och hushållningssällskapen ega befogade anspråk, att, om ett i stad bildadt bränvinsutskänknings- och minuterings-bolag, hvilket hufvudsakligen måste betraktas såsom ett vanligt bolag, önskar att af sin enskilda vinst afsätta en del för stadens räkning, hushållningssällskapen och landstingen skola därför erhålla en proportionsvis lika stor andel. Jag tror icke, att man bör söka åtkomma mer än rätt och skäligt är; och detta ändamål kan man vinna genom Utskottets förslag, till hvilket jag fortfarande tillstyrker bifall.

Herr Nordenfelt, Enar Wilhelm: Jag anser, att det af Herr Wærn framställda förslag icke är användbart, ty när bolag bildas i afsigt att åstadkomma ordning och sedlighet, kan det icke åtaga sig försäljningen, om den endast lemnas på ett år, ty de måste hyra särskilda lokaler, lägga sig till särskild uppsättning och lega särskildt folk m. m. Konungens Befallningshafvande läser därför icke kunna underlåta att begagna sig af sin rättighet att upplåta försäljningen på 3 år. Hafva de nu fått ett sådant kontrakt på 3 år, hvartill tjenar väl då en revisor? Jag kan sannerligen icke inse fördelen häraf. För min del tror jag, att ändamålet vinnes genom Utskottets förslag, och jag förenar mig därför med dem, hvilka yrkat bifall till detsamma.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets förevarande förslag, dels af Herr Wærn, att 2:dra mom. af § 10 i gällande förordning om bränvins försäljning skulle sålunda ändras, att slutet af den första meningen erhöles följande lydelse: »hvilket aftal dock för att vara gällande, skall underställas pröfning af Konungens Befallningshafvande, som eger att utse en revisor för granskning af bolagets räkenskaper»; och dels slutligen, att förslaget skulle till Utskottet återförvisas.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets förslag, hvarvid svarades många ja jemte åtskilliga nej, sedermera proposition på bifall till Herr Wærns förslag då svaren utföllo med många nej jemte några ja, och slutligen proposition på återremiss af förslaget, hvilken proposition besvarades med många nej jemte åtskilliga ja; hvarefter och sedan proposition på bifall till förslaget förnyats samt med många ja och några nej besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

§ 12, § 24, § 33 och § 36.

Utskottets hemställanden biföllos.

§ 41.

Herr Hasselrot: Ehuru det är bekant, att denna punkt blifvit af Andra Kammaren bifallen, och att Utskottets förslag således kommer att blifva Riksdagens beslut, kan jag dock icke underlåta att yttra min åsigt, och den är, att, oaktadt sista Riksdagen fördubblade ansvaret för denna förbrytelse, påföljden dock är för ringa. Enligt förut gällande författning samt enligt Straff-balken, var straffet för första resan dylik förbrytelse 15—30 R:dr, således i medeltal 20 R:dr, motsvarande vid förvandling 12 dagars fängelse vid vatten och bröd; för andra resan 30—60 R:dr, medeltal 45 R:dr, motsvarande vid förvandling 22 dagars fängelse vid vatten och bröd; för tredje resan 60—120 R:dr, medeltal 90 R:dr, förvandlade, 28 dygns vatten och bröd. Enligt nya strafflagen utgöra bötesbeloppens medeltal respektive 45, 90 och 190 R:dr, hvilka om de förvandlas, icke medföra mera än 7, 11 och 15 dagars fängelse vid vatten och bröd; och med den erfarenhet jag såsom domare eger, äro dessa påföljder icke på långt när tillräckligt afskräckande. Jag skulle för min del önskat, att motionen blifvit af Riksdagen bifallen, men då detta numera icke låter sig göra, har jag, utan att vilja framställa något yrkande, endast ansett mig böra till protokollet anföra min tanke i denna fråga.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad och Utskottets hemställan bifölls.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att, som det ansetts vara af väsendtlig vigt, att de omröstningar, hvilka, till följd af Kamrarnes stridiga beslut, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, skulle ega rum, komme att i båda Kamrarne samtidigt anställas, hade Talmännen öfverenskommit att utsätta samma dag för dessa omröstningars verkställande i båda Kamrarne, och dertill bestämt nästa Måndag den 15 dennes; och skulle de omröstningar, som möjligen ej å nämnda dag medhunnas, försiggå nästföljande dag, eller Tisdagen den 16 dennes.

Anmälades och bordlades:

Stats-Utskottets Utlåtande N:o 66, i anledning af Rikets Ständers år 1866 församlade revisorers berättelse, angående granskning af Statsverkets samt andra utaf allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1864; samt

Banko-Utskottets Betänkande N:o 19, med förslag till reglering af Bankens låne- och kreditivrörelse.

Herr vice Talmannen: Jag får föreslå, att de nu föredragna Betänkanden och de, hvilka blifvit endast en gång bordlagda, måtte sättas främst på föredragningslistan till nästa plenum för att då kunna andra gången bordläggas.

Detta förslag bifölls.

Kammaren åtskiljdes kl. 10 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Onsdagen den 10 April 1867.

Kammaren sammanträdde k. 10 f. m.

Justerades två protokolls-utdrag för den 9 dennes.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet, Banko-Utskottets den 9 dennes bordlagda Betänkande, N:o 19, med förslag till reglering af Bankens låne- och kreditivrörelse.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet, Stats-Utskottets den 9 dennes bordlagda Utlåtande N:o 66, i anledning af Rikets Ständers år 1866 församlade revisorers berättelse, angående granskning af Statsverkets samt andra utaf allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1864.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet, Lag-Utskottets den 6 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 59, i anledning af väckta motioner dels af Herr L. J. Hierta, om rättighet att utan vigsel ingå äktenskap, och dels af Herr A. W. Uhr, om ändring af de lagrum, som för underlåtenhet att begagna dop eller nattvard stadga påföljder i verldsligt afseende;

N:o 60, i anledning af väckt motion, om upphäfvande af sista punkten i 2 § af 15 Kap. Rättegångs-balken; och